

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. GETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:

J. C. GETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.

Per regel 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Onmacht en Onwil. — Revolutionair. — Het oordeel over „De Tribune.” — Uit het Buitenland; Rusland, Duitsland, Frankrijk. — Welkom. — Berlijnsche brieven IV: Kiesrecht in Pruisen. — Kleine berichten. — Uit de Vakbeweging: Biestuk met aardappelen. — Ontvangen Boeken. — Steunpenning.

Onmacht en Onwil.

Zelden is de onmacht der bourgeoisie duidelijker uitgekomen, dan bij de bespreking in deze Kamer gevoerd naar aanleiding den 1½ miljoen door den minister uitgetrokken ter verbetering der salarissen van onderwijzers en hoofden. 't Minimumloon van den volksonderwijzer is gebleven wat 't was, de geheele somma van nog geen negen gulden in de week. Dat was voor den volksofvoeder van zijn 18e tot 23e jaar genoeg, meende de minister. Arme onderwijzer, arm onderwijs, arm schoolkind!

En dan die schoone theoretische bespiegelingen, die de heeren in en buiten de Kamer houden over de waarde van 't onderwijs. „Wat is de betekenis van volksschool, volksonderwijzer in de tegenwoordige maatschappij?” heeft de geleerde heer Treub zich afgevraagd op de meeting door den Onderwijzersbond belegd. „Zij is de maatstaf van haar gezondheid en van haar kracht”, zoo luidde zijn antwoord. Heel gezond schijnt dan toch 's Heeren Treubs maatschappij niet te zijn.

Hoor de Kamerleden één voor één als ze spreken. Hun hart loopt over van liefde voor 't onderwijs. Hoor ze op verkiezingsvergaderingen: ze zijn warme voorstanders van alles en nog wat . . . zoolang 't geen geld kost.

Want de voorgenomde vrijz.-dem. professor, die zoo juist tot de erkenning was gekomen, dat er wel wat rots in onze maatschappij was, legde de onmacht der bourgeoisie tot verheffing der beschaving in al zijn naaktheid bloot.

Elke verbetering, zoo luidde 't, „elke verbetering der onderwijzerssalarissen kost miljoenen; van een finale salarisverbetering kan geen sprake zijn. Afschaffing, zelfs belangrijke vermindering van oorlogsuitgaven is niet wel mogelijk; maar als er sprake is van vermeerderde uitgaven, dan zijn zij tienmaal nuttiger besteed aan het onderwijzend corps, dan aan dure forten en dure oorlogsschepen.”

De onderwijzers hebben daarop geapplaudiseerd. Ze hebben geapplaudiseerd toen de voorman der vrijzinnige democratie hun kwam vertellen, dat 't kapitalisme niet in staat was, 't volksonderwijs aan zijn roeping te doen beantwoorden. In stede van tot 't besef te zijn gekomen, dat 't socialisme ook hen uitkomst zou brengen; klonk applaus.

Zou Professor zich wel eens afgevraagd hebben, hoe 't toch komt, dat hij, dat zijn partij, dat 't liberalisme, dat 't kapitalisme zoo onmachtig is.

Er moet toch een reden zijn, niet waar, dat liberalen en vrijzinnigen in gemoedelijke eenstemmigheid, a alle burgerpartijen zulke groote sommen, zoovele miljoenen uitgeven voor tegenover de beschaving vijandig staande zaken als militarisme en marinisme en zoo weinig over hebben voor onderwijs!

Vanwaar toch die tegenstrijdigheid tusschen woorden en daden?

Dat is misschien voor den professor moeilijk te begrijpen, voor den arbeider niet. Wat den wijzen

en verstandigen is verborgen gebleven, is den kinderkens geopenbaard; dat is geopenbaard aan die klasse, professor, die volgens uwe woorden, geestelijk zoo ver af staat van de bourgeoisie.

't Hangt slechts af van de beantwoording der vraag, of de kapitalistische maatschappij behoefte heeft aan ontwikkelde arbeiders voor zijn productie? Als dat noodig is, dan is geen minister in staat, daarvoor de miljoenen te weigeren; is dat niet noodig, dan is elke theoretische leer van beroemde opvoedkundigen als Pestalozzi en Diesterweg gebazel, dan is al die welwillendheid in woorden slechts een dekmantel voor 't verbergen van den onwil van de daad.

Schade, wat 't productieproces betreft, zal de kapitalist wel nooit hebben van een grotere algemeene ontwikkeling van den arbeider. Maar heel veel nut heeft 't langzaam maar zeker zich ontwikkelende grootbedrijf er evenmin van. Wat kan 't een Van Heek schelen of zijn arbeiders algemeen ontwikkeld zijn, of ze eenig begrip hebben, om iets te noemen, van Beethovens symphonien. De machine levert andere muziek.

Er is natuurlijk noodig een kleine groep in 't kapitalistische productieproces, die een goede vakopleiding noodig heeft: tekenaars, technici, chefs e.d. Doch de groote massa der industriearbeiders hebben voor 't productieproces al even weinig behoefte aan vakopleiding als aan algemeene ontwikkeling. De machtige vooruitgang der techniek, die alle bedrijven reeds heeft aangegrepen of bezig is dit te doen, heeft den arbeid verdeeld in onderdeelen, al eenvoudiger, heeft den arbeid zoo vereenvoudigd, dat in vele bedrijven van een eigenlijk geschoolden arbeid der groote massa, een vaardigheid eerst na langen tijd te verkrijgen, geen sprake meer is. Vrouwen en kinderen zijn welkom in de fabrieken en doen 't werk van mannen. Zie eens naar Duitsland. Zonder zich te bekommeren om 't feit, dat de menschen misschien lezen noch schrijven kunnen, importeert het grootbedrijf Polen, Russen en Galliciërs.

't Grootbedrijf heeft geen bezwaar tegen goed ontwikkelde arbeiders — als ze maar even goedkoop zijn.

En ze zijn niet even goedkoop. Daarom ontwikkelt zich juist in deze kapitalistische maatschappij ook een tendenz naar zoo weinig mogelijk ontwikkeling.

Zie onze liberalen maar eens. 't Verzet tegen de verkerkelijking van 't onderwijs hebben ze reeds lang opgegeven.

Let op hun daden. Hun mooie woordenkraam kennen we. Doch theorie en praktijk zijn twee zaken, die zich in hun stelsel niet altijd rijmen.

Slechts ééne klasse is er in onze kapitalistische maatschappij, die nog belang heeft bij goed, ontwikkelend, beschavend onderwijs.

Slechts één partij is er nog, die strijden moet, o, onderwijzers van Nederland, voor uw belangen en die van 't arbeiderskind. Dat is de partij der opkomende arbeidersklasse.

Slechts deze naar economische bevrijding strevende klasse heeft behoefte aan ontwikkeling, eischt ontwikkeling in 't belang van zijn wassende economische macht en zal ze zich ook weten te veroveren.

Revolutionair.

Wij, sociaal-democraten, zijn revolutionair.

In ons leeft een verzet tegen een maatschappij, die ons geschapen heeft als proletariërs, als wetteloozen, als rechteloozen.

In ons sluimert een haat tegen de bourgeoisie, die ons uitbuit, die onze arbeidskracht sloopt, ons huisgezin uiteenrukt, onze kinderen exploiteert reeds in hun jeugd.

In ons staalt zich de wil, te veroveren op de klasse-overheerschers van 't heden een betere maatschappij, een maatschappij, die we zien komen, die we zien worden als gevolg juist van die klasseoverheersching.

Wij kennen slechts vriend of vijand, die met ons zijn en die tegen ons zijn. Geen keeren noch wenden baat.

Wij lachen om filosofen en ministeries der bourgeoisie, die sociale hervormingen uitdenken, om een of andere werking van het privaatsbezit te verzachten, misschien wel om er eene op te heffen, zonder dat ze raken aan dat privaatsbezit zelve.

Wij kennen 't ingrijpen in 't economisch raderwerk der heeren, als remmen bedoeld, ten einde den dreigenden ondergang van de bezittende klasse te vertragen, doch die niets anders uitwerken dan de verhaasting van dien ondergang.

Waardeloos zijn ze, de sociale hervormingen, als ze ten doel hebben in te grijpen in de economische ontwikkeling.

Waardeloos zijn ze, als ze de steeds toenemende tegenstrijdigheid tusschen privaatsbezit en productiekrachten trachten weg te nemen.

Waardeloos zijn ze, omdat ze tegelijkertijd de wetten van den eigendom in stand houden en versterken.

Al die sociale kwakzalverij, ze is reeds oud, haar recepten zijn bekend, haar uitwerking eveneens.

Alle pogingen om deze tegenstellingen op te heffen zijn vruchteloos geweest.

Al die pogingen zullen het ook voor 't vervolg zijn.

Dat voelen we, dat zien we, dat weten we, omdat we zijn revolutionairen, omdat we zijn sociaal-democraten.

Sociale hervormingen, past op! We overschatten ze zoo licht. Al wat ons aangeboden wordt, laten we 't bekijken van alle kanten, bezien van alle zijden, nauwkeurig, alvorens 't te aanvaarden. De bezittende klasse geeft ze niet voor niets. Dwazen zouden we zijn, te gelooven, dat daardoor de bestaande verhoudingen zich zouden wijzigen, dat ze een oplossing zouden kunnen zijn, eenigermate bevredigend zelfs. Al die mooie hervormingen houden op, zoodra ze eenig gevaar gaan opleveren voor 't privaatsbezit.

Is dan alle verzet onmogelijk? Zijn we dan machteloos? Moeten we maar berusten, moeten we ons maar gelaten schikken in elken vorm, die 't kapitalisme voor onze uitbuiting kiest? Zullen we Gods water maar over Gods akker laten loopen, eenerlei, hoe dit gebeurt?

We zouden geen revolutionairen zijn, als we dat deden. Wilden we zeggen, dat de sociale revolutie, de opheffing van 't privaatsbezit der geldmiddelen uit zichzelf komen zal, dat alle sociale hervormingen geen nut hebben! Gij weet beter.

Juist daarom is de ineenstorting van onze tegenwoordige maatschappij noodzakelijk, omdat 't die-

Frankrijk. De groote koloniale kapitalisten en de hooge militaristische elementen zijn er dan eindelijk in geslaagd!

De invasie van Marocco aan den Oostkust kan beginnen. Langen tijd reeds, door de bezetting van Oedzda in het vorige jaar — een vesting niet ver van de Algerijnsche grens — hunkerden de groote koloniale drijvers naar deze gelegenheid. In het Westen waren zij gebonden door de overeenkomst van Algeciras, maar het Oosten, dat grenst aan de Fransche bezittingen, lag voor de Franschen open, mits de Marrocanen maar aanleiding gaven. En toen dezen dit niet deden, wist de Fransche generaal raad: hij zond twee te zwakke detachementen om een boete van 5000, zegge vijfduizend francs, te innen, bij een der krijgshaftigste stammen van die streken, de Beni-Snassen. Hij wist, dat dit de aanleiding kon worden, die hij wenschte. Inderdaad: de Snassen weigerden, dreven de te zwakke troepenmacht terug en overschreden de . . . Algerijnsche grens.

Het vaderland was geschonden! Hoera! De aanleiding tot een expeditie was er eindelijk.

De aanval der dappere, maar niet met het moderne oorlogstuig bewapende krijgers werd afgeslagen; 1500 à 1800 man bedekten het slagveld, het slachveld beter gezegd. En sinds dien zijn reeds een reeks gevechten geleverd in het Oosten, is de expeditie tot inpalming van nieuwe stukken bij Algerie feitelijk reeds begonnen.

Een interpellatie van onze partijgenooten in de Fransche Kamer werd door Clemenceau's meerderheid zelfs niet in behandeling genomen! Te laat zien mannen als Jaurès in, dat het prediken van matiging van de kapitalistische koloniale politiek zoomin iets baat als het bouwen op den goeden wil der „democraten” om sociale hervormingen te volbrengen. Men kan evengoed een wild beest smeecken om niet te verslinden. Het Fransche groot-kapitaal heeft onder het bewind van het radicaal-socialistisch kabinet eindelijk het doel bereikt, waarnaar het reeds jarenlang streeft en de Fransche arbeidersklasse is nog niet bij machte om die expansie te verhinderen, zoomin als de arbeiders der geheele wereld het kapitalisme nog den hals kunnen om-draaien.

Ook in andere opzichten trouwens neemt de radicale meerderheid onder aanvoering van het edele trio Clemenceau-Briand-Viviani, gesteund door den „Dreyfusard” Picquart, steeds meer de gewoonte aan om zonder veel praatjes over de socialistische voorstellen heen te loopen. Bij de begroting is dit herhaalde malen voorgekomen, o.a. bij de bespreking der gruwelen in Fransch-Guinea, bij de in-deeling der miliciens, de nu door Picquart zooveel mogelijk naar streken worden gezonden, vanwaar zij onmogelijk hun woonplaats in korten tijd kunnen bereiken, wat *reactie* beteekent tengevolge van de gebeurtenissen van den afgelopen zomer in het Zuiden (rebellie van het 17e).

Die brutaliteit is ten deele een gevolg van de vrees, die de arbeidersbeweging langzamerhand ook bij de kleine burgerij en den middenstand is gaan verwekken, maar ten deele ook van de verdeeldheid tusschen de socialistische partij in haar meerderheid (de niet-Marxisten) en de vakbeweging. En de regeering verscherpt door haar nijdig en gewelddadig optreden tegen arbeidsbeurzen, anti-militaristen enz., steeds meer den haat, dien de massa der Fransche arbeiders tegen het radicalisme koestert, maar ook het anti-militarisme.

In die omstandigheden is een streng principieele taktiek van sociaal-democratische zijde des te meer noodig en daaraan, zoowel als aan het juiste inzicht, ontbreekt het, weten we, juist de meerderheid der Fransche Partij.

v. R.

Welkom.

Wees welkom, geliefde der Vorsten,
Uw hoov'lingen minnen U zeer
Met meer dan etherische liefde,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

De zonen van 't burgerlijk Holland
Ze buigen in 't stof voor U neer,
Gij zijt hun tot meester en voorbeeld,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

Gij spraakt tot Uw leger voor China:
„Schiets vrouwen en kind'ren maar neer”!
Wij volgen Uw voorbeeld in Atjeh,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

Die Sodom van d' aarde verdelgde,
Jehovah, der Heerscharen Heer,
Eerbiedigt die „Höchste Stelle”,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

„Die Vaterlandslosen Gesellen”,
Gij reedt ze zoo kranig ter neer,
Gij hebt ze thans niet meer te duchten?
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

Maar zie ze weer kracht'ger verrijzen,
Kom, stoot ze voor altijd ter neer!
Uw naam zal onsterfelijk wezen,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

Maar dat zal U nimmer gelukken,
Zij knotten U, Macht'ge, veeleer,
En gaan op pensioen U dan zetten,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!

Dan kunt g'aan de kunst gaan wijden
Uw harte zoo edel en teer
En gansch U Uw hoov'lingen geven,
„Mein Liebchen”, was wiltst du mehr!
S. D. W.

Berlijnsche Brieven.

IV Kiesrecht in Pruisen.

In de vorige week vond te Berlijn een congres plaats van de sociaal-democraten uit Pruisen, om over speciaal Pruisische zaken te beraadslagen.

De hoofdschotel voor dit congres was het vraagstuk van het Pruisische kiesrecht, en de hoofdbeteekenis lag daarin, dat het besluit genomen werd een krachtige agitatie te voeren ter verkrijging van algemeen kiesrecht, of precieser uitgedrukt: algemeen, direct, gelijk en geheim kiesrecht voor het koninkrijk Pruisen.

Het Duitsche rijk bestaat uit een groot aantal staten en staatjes, die in allerlei bestuurszaken een zekere zelfstandigheid en onafhankelijkheid hebben behouden; daaronder is Pruisen de grootste, machtigste, die feitelijk door zijn overwicht alle andere beheerscht. In werkelijkheid regeert Pruisen, d. i. de in Pruisen heerschende klasse, de jonkers, door middel van de rijksregeering heel Duitschland; zij bepalen de algemeene politiek. Tot de rijkszaken behooren leger en vloot, de handelspolitiek, post en telegraaf, zeevaart, dus alles, wat in 't belang van het kapitalisme en tegenover 't buitenland een krachtige eenheidsstaat noodig maakt. De landdagen (zoals de parlementen hier meest heeten) van de afzonderlijke staten zorgen meer voor de gewone bestuursfuncties, o.a. 't onderwijs.

Terwijl nu voor den rijksdag het algemeen kiesrecht geldt, heerschen voor de landdagen in alle groote staten zee: reactionaire kiesrechtstelsels, die de arbeidersklasse weinig of geen invloed toekennen. De oorzaak ligt daarin, dat in de reactie, die onmiddellijk op de revolutie van 1848 volgde, de regeeringen van alle staten (een Duitsch rijk bestond toen nog niet) door zulke kieswetten de staatsmacht voor goed voor de bezittende klasse verzekeren wilden. Zoo werd, in Pruisen in 1850 een drieklassenkiesrecht ingevoerd, dat als model van reactionair maakwerk door andere staten is overgenomen. Daarbij wordt in elk district de directe belasting, die betaald wordt in drie gelijke porties verdeeld. Dan worden van boven af zooveel rijke lui genomen, als het eerste derde part betalen: deze vormen de 1ste klasse; daarop die middenstanders, die te zamen het tweede derde part betalen, en de 2de klasse vormen; de overige massa der bevolking vormt de 3de klasse. Elke klasse kiest een even groot getal, „kies mannen” (Wahlmänner) en deze komen dan bijeen, om den afgevaardigde bij eenvoudige meerderheidskeuze te kiezen. Wat de meerderheid des volks wil, komt zoo alleen in de 3de klasse tot gelding, die tegenover de beide eersten steeds minderheid is; daardoor komt het, dat tot nog toe nooit een sociaal-democraat in de Pruisische landdag gekozen is, hoewel in vele plaatsen de 3de klasse haast uitsluitend roode kiesmannen aanwijst. Om het de arbeiders nog moeilijker te maken, is de stemming openbaar en mondeling; alle kiezers van een stemdistrict moeten samenkomen in het stemlokaal, en dan, als de kring gesloten is, geeft ieder mondeling zijn candidaat aan. Langen tijd was die openbare stemming een groote hindernis voor onze partij, omdat zich op die wijze open voor de S. D. uitspreken, vaak dadelijk ontslag tengevolge had. Daarom was er langen tijd bij onze partij groote tegenzin, om aan deze verkiezingen deel te nemen, die veel offers zouden kosten zonder eenig nut. Eerst sinds de partij zoo sterk geworden is, dat tal van arbeiders, door hun vakver-

eenigingen geruggesteund, openlijk zich als sociaal-democraten kunnen uitgeven, is men begonnen (sinds het Hamburger congres 1897) aan de Pruisische verkiezingen deel te nemen, vooral ook om de technische onzinnigheid van 't stelsel te doen voelen. Tot nog toe zonder dat een zetel gewonnen kon worden; er is echter kans, dat men bij de verkiezing in 't komende jaar er een paar weet te veroveren.

Dat deze toestand zoo kon blijven sinds 1850, ligt daaraan dat het algemeen rijksdagkiesrecht als afleider werkte. Het rijk stond boven de aparte staten; waarin de rijkswetgeving voorzag, daarin konden de aparte landsregeeringen geen afwijkende wetten maken. Dat de schijnbare onbeduidendheid van de landdagen tegenover den rijksdag naderhand steeds meer verdween, kwam door den groei der arbeidersbeweging. Naarmate de kritiek der sociaal-democraten in den Rijksdag steeds sterker gehoord werd, hadden de bezittende klassen steeds minder lust, de bevoegdheden van den rijksdag ten koste van die der landdagen uit te breiden. De rijksdag, kind van een revolutie van boven, vertegenwoordigster van een razende kapitalistische ontwikkeling, had altijd iets moderns aan zich — in de verroeste landdagen zat men knusjes-reactionair bij elkaar, zonder van die moderniteit, met name ook van de dreigende stem van 't proletariaat last te hebben. Naarmate de groote geldkapitalisten reactionair werden, kozen ze steeds meer conservatieve jonkers in den Pruisischen landdag, en dezen beschouwen dan ook den landdag als hun heiligdom. Voor het proletariaat is deze landdag praktisch van veel beteekenis. Hoewel daar geen groote politiek gemaakt wordt, ligt toch al het hatelijk-reactionaire, het kleinzielig bekrompene van het Pruisische regeeringsstelsel in dezen landdag. De reactionaire landdag: dat is de politie, die overal de arbeiders chikaneert, treitert, onderdrukt, sart; dat is de volksverdomming op school, waar de kinderen door „Religion” en „Prügel”, door catechismus en slaag tot willooze onderdanen opgevoed worden; dat is jonkerdespotisme over gemeentelijk zelfbestuur en over arbeiderswetgeving. In één woord, de politieke onderdrukking, die men zich moet laten welgevallen, heeft in den landdag haar bron, haar uitdrukking, haar centrum.

Daardoor is begrijpelijk, waarom een actie tegen het reactionaire landdagkiesrecht noodzakelijk vroeg of laat door de arbeiders aangepakt moest worden. De leuze: algemeen kiesrecht voor Pruisen, werd reeds herhaaldelijk aangeheven. Maar hoe het te krijgen?

Het is een algemeen erkende waarheid, dat een arbeidersklasse slechts zooveel politieke rechten kan krijgen en vasthouden, als aan haar maatschappelijke macht beantwoordt. Een onbewuste slaafsche arbeidersklasse, of een, die zich door de bezittende klasse bij den neus laat nemen, kan zonder bezwaar politiek rechteloos en onmondig gehouden worden. Vrijwillig geeft een bezittende klasse in den regel geen groote politieke bevoegdheden aan de arbeiders; alleen als deze door een sterke macht van een bewust proletariaat geëischt worden, hebben ze kans op verwezenlijking. In de geschiedenis der arbeidersbeweging zijn de voorbeelden te over, hoe krachtig optreden der arbeiders de regeeringen tot uitbreiding van kiesrecht dwong. Niet in den zin, dat onmiddellijk bij elke beweging de regeering gehoorzaam appteerde, wat het volk eischte; maar in den zin, dat de demonstraties en protesten der arbeiders in breede kringen der bezitters de overtuiging bracht, dat er iets gedaan moest worden, om hen tevreden te stellen; deze stemming kwam dan in partijprogramma's en eindelijk in wetsvoorstellen voor den dag. Daarom komt de werking gewoonlijk vrij laat na de actie. De kieswet-Tak in 1893 was bij ons een gevolg van de groei der arbeidersbeweging aan 't eind der tachtiger jaren en ze viel zelf samen met een verzwakking der actie onder anarchistischen invloed, die haar ook ten val bracht. De zwakke blancopoging van De Meester is niet een belooing voor de braafheid der arbeiders, die hem op 't kussen brachten, maar een uitwerking van den krachtigen kiesrechtstrijd, die de S. D. A. P. sinds 1898 gevoerd heeft.

Maar de regel, die men hieruit zou willen trekken, dat dus altijd een arbeidersklasse des te grooter politieke rechten bezit, hoe grooter haar maatschappelijke macht is, gaat niet op. Ze geldt tot zekere hoogte, maar dan slaat ze in haar tegendeel om. Wordt de maatschappelijke macht der arbeiders zoo groot, dat ze voor de bezitters een ernstig gevaar vormt, dan verhindert dat een uitbreiding, ja bewerkt zelfs somtijds een besnoeiing van hun politieke rechten. Dat is ook natuurlijk. Dreigt nog geen gevaar, dat de arbeiders door middel van A. K. geheel baas worden, dan vinden de bezitters het toekennen van A. K. niet zoo'n groot gevaar, en willen 't wel geven, om een gistende ontevredenheid te dempen. Dreigt dit gevaar echter

